ЦЕТИЊСКИ ВЈЕСНИК

ИЗЛАЗИ СРИЈЕДОМ И СУБОТОМ.

Цијена: за Црну Гору на годину 10 круна, на по године 5 круна; ван земље 15 франака у злату.

Уређује: ОДБОР

Адреса: „Цетињски Вјесник“ — Цетиње; Adresse: „Le Courrier de Cettigné“ — Cettigné (Monténégro)

Поједини број 10 пара.

БРОЈ 89. ЦЕТИЊЕ, СРИЈЕДА 18. НОЕМБРА 1909. ГОД. ГОДИНА II

Цетиње, 18. новембра.

Данас се састало Народно Представништво у редовни сазив. Требало је да буде још прије мјесец дана на окупу, али због важних политичких разлога сједнице су биле одложене. И данас су указом Књаза Господара отворене.

И ако је Народна Скупштина у прошлом редовном и ванредном сазиву посвршавала многе важне и корисне радове, Књажевска Влада се и овом приликом постарала да пред Народну Скупштину изађе са важним законским пројектима, којима се иде на то, да се, на првом мјесту, државне финансије уреде и поставе на што бољој основи, завођењем потребних финансиских реформама, затим да се што боље консолидује јавни живот у земљи, као и да се што више допринесе економском развитку и напретку њеном.

Према томе, важне и озбиљне послове има Књ. Влада да изврши у споразуму са народним представницима, који су до сада сваком даном приликом испољавали своју готовост, да Књ. Владу у сваком послу за корист и добро земље и њен напредак што више помогну и олакшају јој рад.

И кад се то добро зна, са свим је излишно да истичемо нарочито важност и озбиљност послова, који народне представнике очекују. Као и до сада, увјерени смо да ће они и у овом засједању приступити послу са великом вољом и искреношћу да што више и што боље послуже општим интересима, ради којих су из народа и упућени.

Зато је и наше дубоко увјерење, да ће рад овог сазива Народне Скупштине бити искључиво упућен на добро и напредак земље, те, према томе, да ће бити од особитог значаја по народну будућност и да ће нам донијети корисне плодове. Споразумним и паметним радом наставиће се ондје, гдје се раније стало. Исто тако разумношћу и увиђавношћу умјеће се избјећи све, што би скренуло рад Народне Скупштине са правог пута, а нарочито кад се има на уму озбиљност данашњих прилика, које нам свима императивно налажу, да будемо разборити, трезвјени и да не скрећемо на странпутицу.

У то име поздрављамо народне представнике искреном добродошлицом и желимо им срећан рад!

Црногорска уставност*

Држећи се начела: да један народ може имати добре установе, ако се у њему распали жеља да их има — Књаз Никола дао је Црној Гори устав. Пре тога Црногорци нису имали такву жељу. Устав су гледали у Књазу, а јемство за напредак отаџбине у међусобноме повереању и љубави, која од давнина влада између њих и њихових владалаца. Услед непрестаних успеха у спољашњој, и сталности у унутрашњој политици, ауторитет књажев био је толико ојачао, да се Црна Гора није могла од њега ни видети. Дуго време он је управо био Црна Гора. За њега је то могло бити сасвим похвално, али и не трајно корисно. Док су се ређали успеси за успесима, који су за просто схватање народне масе били разумљиви, јер су били сасвим видљиви (н. пр. успеси у територијалноме повећању државе). дотле је, без бојазне, да ће бити оспорене, заслуге могао да приписе једино себи. Али, кад је дошао мирни рад, чији ресултат свако не може да појми, и који се од стране негативних критичара може са планом употребити као агитационо средство, да се непросвећена маса обмане, како не ваља радња, којој се добре последице не могу одмах опипати — тад није изгледало практично, да Књаз и за то прими одговорност. Негативне природе и непросвећене народне масе, увек пре расположене да верују у зло, почеле су добијати у толико више материјала за своје хотимично и нехотимично сумњање, у колико је Црна Гора дубље улазила у период мирнога културнога живота. Кад је Књаз Никола с правом примио похвалу за успехе у бурним ратним временима, морао је и сада, у времену мирнога државнога рада, бити приправан носити одговорност за све. Од то се доба, управо, и почињу јављати гласови, који су имали да буду и као нека неповољна критика његова рада. У колико је пре, за неподељено мишљење о заслугама, могао сам да изађе на позорницу јавнога живота да прими признање, у толико је сада такав његов корак могао бити и штетан за њега и владалачки углед, пошто су се похвале почеле мешати и са непризнањем, које је политичком аудиторијуму било милије слушати, јер је било нешто ново.

Да би то унапред избегао и онемогућио, Књаз Никола дао је Црној Гори устав. Он је знао, да апсолутистички облик владавине не може дуго опстати, и ако устав огромна већина његових поданика није тражила. Предвиђајући, шта се све може у будућности догодити, решио се, да данас даде нешто милом, што би се у далекој будућности, можда, морало давати силом. Дајући драге воље, из сопствених побуда, изгледаће свакоме великодушан и увиђаван; дајући под притиском и под силом општих јавних жеља, подметнуће му се, да је тиранин и неувиђаван. Давши устав својим Црногорцима данас, кад га нису тражили, могао је у њиховим очима да изгледа и као човек, који некоме силом натура неки дар, чију вредност он не може да схвати. Ипак, боље је да му се обдарени данас чуди, него ли да после, уз псовку или уз експлозију какве бомбе, од њега отима оно, што је истоме јуче могао поклонити. Кад би попуштао, изгубио би ауторитет; кад их обдарује, може да рачуна још и на захвалност. На тај начин онемогућио је агитацију противу себе. Ускратио је својим „демократама“ задовољство, да нешто од њега отму и да извојују крупну политичку тековину, због чега би се доцније могли славити и од народа с правом тражити, да им, као награду за муке, даде пуну власт. Елементи, којима је било само до власти, прозрели су ту игру. Увидели су, да им је Књаз избио из руку моћно оружје за агитацију, те зато прибегоше средству, које је обично у политичкој борби у балканским државама. Почеше лицитирати на ниже; ударише у негативну критику и загрмише протестима, што устав није слободоумнији! То им је било потребно, да би своју жељу за влашћу и положајима маскирали „борбом за слободу“. Познати метод слободњака најмлађега српског нараштаја! Књаз Никола је знао, шта траже речени елементи (који су, узред буди речено, махом били састављени из редова млађих људи, школованих у Београду, а жељних добрих положаја). Он је хтео да их лиши моћнога оружја за агитацију: дао им је, на име, пуну власт. Поверио је управу над земљом веома младим људима, који су могли у школи поцрпети доста знања; али, који нису имали никаква искуства, још мање политичкога васпитања. Књаз им је оставио потпуно одрешене руке, и та му се великодушност и данас свети. Играо је неко време улогу владаоца, који све потписује. Млади људи, окусивши сласти власти, замислише, да ће од једном Црну Гору претворити у Швајцарску, те, у ту сврху, почеше вршити насиља и газити поједине одредбе устава, да би сломили противнике, који су имали супротно мишљење. Да су дуже остали на власти, биле би се тамнице напуниле „реакционара“. Како су, захваљујући својим екстремним прохтевима, пали са власти, то су се улоге измењале: они напунише тамнице, које су били спремили за „представчике реакције“, т.ј. за своје умерене политичке противнике. Књаз Никола је био велики оптимиста, ако је веровао да ће помоћу таквих елемената утврдити уставну владавину у својој држави. И ако је његово владалачко искуство велико и вештина управљања државом неоспорна, ипак, као дугогодишњи апсолутистички владалац, и сам беше новајлија у познавању праве вредности и крајњих тежња наших проповедника теорије и народноме суверенитету. У томе погледу он није имао довољно извежбаности и само зато могао се одлучити на судбоносан корак, да се, у почетку уставне владавине у Црној Гори, такмичи са својим млађаним слободњацима у раду око тога, ко ће се показати радикалнији и слободоумнији. И тако се догодило, да су прекорачене границе, у којима се у опште може кретати политички живот у Црној Гори, и да се, што је најглавније, почело далеко одмицати од темеља, на коме је, као држава, Црна Гора заснована. Почело се, на име, владати у правцу, који је сасвим супротан патријархално-војничким начелима, на којима је изграђена државна зграда Црне Горе. Претераним попуштањем елементима нереда и политичких заблуда, у њима је за модерне политичке установе, које још нису све за Црну Гору, била распирена већа жеља, но што имају способности за исте. Народ у Црној Гори, који, као народ војничкога духа и ритерске ћуди, није могао схватити теорије својих младих слободњака (махом чиновника), да суверен више није Господар, који се види и чује, и који својеручно дели милост и благовољење, већ народна воља, која се не види и коју често може представљати и какав никоговић — тај народ убрзо је опколио Књаза Николу негодовањем и општим захтевом, да отера са власти људе, „који га хоће да одвоје од Господара“.

Да би спасао земљу од неминовног унутрашњега распада, Књаз је то и учинио, једноставно примивши оставку, коју су му — из сопствених побуда — представници тих елемената дали на власт, тако да се тиме није огрешио ни о једну одредбу устава.

Шта је после следовало, лако је замислити. Оно исто, што и у Србији, кад су радикали морали да силазе са власти. Агитовало се, како је Цвна Гора на ивици пропасти, и како се у њој поново зацарише тиранија и реакција. Болу због губитка власти дало се примамљиво обележје борбе за народна права и за спас отаџбине од пропасти, коју јој спрема „црна реакција“. У колико је неуспех у томе, т. ј. у борби за повраћање власти у руке оних, који су је изгубили, био јачи и очигледнији, у толико је њен начин, био огорченији и незаконитији, док није добио израза у завери противу самога Књаза. И ту се показало, да властољубље неискрених демократа тражи жртву само у владаоцу. Али, ту су се, на срећу, и сломили црногорски елементи нереда, јер нису имали увиђавности и јер нису знали, каква је владавина у Црној Гори могућа.

Наш народ у Црној Гори нема, нити ће још за дуго имати својства, без којих се представнички систем владавине не да ни замислити. Сва његова млађа интелигенција не само да није прошла кроз добру школу политичкога васпитања, где се усађују у душу врлине толеранције, великодушности и бирања допуштених средстава у борби са противником, без чега је корисна уставна владавина неостварљива, него су већем њеноме делу навике, дух, темперамент и начин схватања државнога живота такви, да срцу свога народа неће тако брзо умети омилити представничку владавину. Црногорац је војник од главе до пете. Храбар је и неустрашив у рату, пун пак разноврсних обзира, попустљивости и равнодушности у друштвеном и државном животу. Овде пре изгледа уздржљив и неповерљив, због чега ће ретко исказати право своје мишљење, и још ређе хтети да се одлучно и отворено стави на страну чијега јавно исказанога мишљења. Та особина Црногораца јака је сметња формирању, јачању и трајности појединих политичких странака у Црној Гори. Оне набујају под силом каквог политичког оркана, па их с његовим престанком нестане, да све опет полети чак на супротну

* Под горњим натписом на уводном мјесту угледног београдског часописа „Недјељног Прегледа“, изашао је из пера нашег пријатеља г. Милоша Жишковића чланак, који ради његове интересантности у цјелини саопштавамо у нашем листу.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE CETINJE

страну, само ако се отуда појави нови оркан. Прави војнички народ, навикнут на бојне редове, који имају да слушају само једну заповест, па кад исте нестане, растури се куд који, да се, на глас нове заповести, скупе на супротноме фронту! Отврднуо у петвековној страшној и крвавој борби за слободу, Црногорац и политичку борбу, кад већ у њу уђе, сматра као ратничку борбу, у коју уноси страст и храброст. Часан као војник, он мисли, да се и у политичкој борби не долази до славе пре, но што се противник у пуноме смислу речи баци под ноге. Дајте сада таквој политичкој борби заштиту, односно подстицај у широким слободама, моћи ћете замислити, какви би јој били крајњи резултати у земљи, чији је народ поврх тога и у мирно доба сав до зуба наоружан! Црногорац је и племић оружја. У колико презире онога, који се није у рату показао јунак и стекао плаву крв племства оружја, у толико му је исто и у мирно доба, у политичкој борби, одвратно видети на челу људе, који у рату нису били постали јунаци и аристократи оружја. Они политичари, који су народу непознати са својих врлина у рату, нека причају колико хоће о своме демократизму, за њима Црногорац неће поћи. Он тражи изданка славне јуначке куће, и само у његов демократизам хоће да верује, разуме се дотле, док је у складу са погледима владалачке куће, која је, по јунаштву, у Црној Гори prima inter pares. Нека, сада, такве особине послуже јачању потпуно слободне владавине, како је замишљају елементи нереда!

Једна од највећих препона утврђивању представничке владавине у Црној Гори састоји се у подели земље на племена и фамилије. Свако племе, братство и већа фамилија имају своје посебне интересе, традиције и амбиције. Увредити представника једнога племена, или једне фамилије — значи: увредити цело племе, или целу фамилију. Државни разлог или интерес мора да се провлачи кроз масу разних ситних интереса појединих племена и фамилија и њихових чланова. Ту је потребан јак ауторитет, јака институција, која ће то у Црној Гори моћи с успехом вршити, а то је само владалац. У ту сврху владалац Црне Горе мора да буде наоружан *већим бројем атрибута власти*, него ли владалац у којој другој држави, јер, кад би он био оно, што је н.пр. Краљ Едвард у Енглеској, тад би посебни интереси племена и фамилија добили предност над државним интересима. *Није у Црној Гори огромна моћ владалачке власти узурпирана*, као што се у једном делу наше јавности погрешно мисли. Она је, у виду велике интензивности, усредоточена у носиоцу Круне као последица сталнога трвења племенских и фамилијарних интереса, који су временом сами нашли равнотежу у владаоцу, ставивши у њега моћ помирења и силу заповести за уклањање сукоба. И сад, нека се замисли само, каква би у Црној Гори била права представничка владавина, у којој би се сукобљавали интереси племена и фамилија! Не би ли такви сукоби разрушили државу, ако не би имали јаку вољу, која би их лакше отклањала, него ли воља „народнога суверена“, расцепкана на воље толиких народних посланика и министара, од којих би сваки, по жељи свога племена или своје фамилије, вукао на своју страну? У једном интервјуву са неким страним новинаром, ових дана Књаз Никола је казао, да су он и његови преци своју вољу увек црпли из народне воље. То је сасвим тачно. У томе је доказ, да у Црној Гори и пре устава није било суровог апсолутизма. Владано је и тада, у ужем обиму, уставно, и ако без писаног устава. Овај је доцније дошао, да оно, што је већ постојало, само још више прошири и кодификује. Друкче би у Црној Гори било немогуће. После горњих објашњења, поменуте Књажеве речи могу се лако разумети.

На основици, на којој су постављене у западним европским државама, или чак и у Србији, политичке се странке у Црној Гори никако не развијају. Довољно је, да се у виду има само то, па да се замисли, каква ће бити представничка владавина у земљи, где је немогуће онакво груписање политичких странака, какво је за исту владавину преко потребно. У Црној Гори нема европскога племства. Има само племства оружја, коме може да постане члан сваки сиромашак, ако се покаже особити јунак у рату. Богатих друштвених класа такође нема. Све је то нивелисано готово истим особинама и квалификацијама и истим положајима у друштву. Једина је разлика, која постоји између јунака и кукавица, и између интереса племена и фамилија. Зато се у заступницима овога или онога политичкога програма више гледа на то, ко га носи, него ли, шта носи. Странке се у Црној Гори формирају по племенима и фамилијама, а не по политичким начелима. Зар је могуће под таквим погодбама владати у Црној Гори на основу начела, која јој се прописују преко разних органа српске јавности?

И ако би се о свему напред изложеноме могла написати велика и занимљива студија, ипак ће и оволико бити довољно, да се, захваљујући гостопримству од стране ове уважене и угледне политичке ревије, разбију извесне заблуде о Црној Гори. Оне долазе највише од непознавања прилика у тој класичној српској држави, која и данас, са својим јуначким народом и својом династијом (изузевши један део „школоване“ интелигенције), оличава цеђ врлина српскога племена.

Нита уводних чланака

Постави човјека од енергије и савјести у положај власти и повјерења, па ћеш видјети, да се сви, који служе са њиме, осјећају јачи и бољи.

—

Под уставним владавинама, нарочито гдје све класе учествују у вршењу политичке власти, народни карактер зависиће више од моралних особина множине, него ли неколицине. Што се самих *установа* тиче, оне, и кад су најбоље, саме по себи од слабе су помоћи у одржавању народног карактера. Поједини људи, и дух, којим дишу, далеко већу улогу играју у моралном васпитању и укрепљењу народа. Политичка права, па била највећа, не би могла уздићи народ, чији би чланови били морално пропали.

Кад је Луј XIV. питао свога министра Колбера: „како то, да једна велика и моћна држава као што је Француска не би кадра да покори тако малу земљу као што је Холандија?“ добио је одговор: „Зато, Господару, што величина једне земље не зависи од њене големости, него од *карактера* њенога народа“.

Аристотел

—

Најгора је врста људи врста пакосна подсмијевача. То су они, који и у најблагодетнијем дјелу туђих руку налазе личне увреде.

Мали људи могу бити завидљиви према својим друговима у раду; али прави великани се узајамно траже и љубе.

Смајлс.

—

Гдје год која велика душа својим мислима даде израза, ту је одмах и Голгота.

Хајне.

—

Боље је да ја страдам, што говорим истину, него ли да истина страда, што је не говорим.

Џон Пим.

—

Слободно се може рећи, да јаки и куражни људи предњаче, управљају и владају свијетом. Слаботиње и страшљивци гину не остављајући никаква трага за собом. Живот и једног јединог правог и енергичног човјека подобан је трајноме зраку свјетлости, јер се примјер његов памти и призива, и јер његове мисли, његов дух и његова кураж живе и даље у души потомства.

Смајлс.

—

Благородан човјек понаша се достојно и у злу и у добру, њега нити ће занијети успјех ни понитити неуспјех; он не иде на сусрет опасностима, али им се и не уклања кад га спаћу. Скроман је и обазрив у говору; али, кад прилика захтијева, ријечи су му куражне и громке. Није му у нарави ни да хвали себе, ни да куди друге, и никада неће викати на ситнице, као што неће ни од кога помоћи ишчекивати.

Аристотел

—

У политици до успјеха долази такт прије но талент, карактер прије но геније. Ако човјек не умије собом да влада, он ће бити прган и нетактичан, а као такав, нити може управљати собом, нити другима.

Кад су питали једном приликом славнога Пита: шта је *најпотребније* човјеку у положају министра предсједника у Енглеској?“ — један је казао: „дар краснорјечивости“; други је рекао: „знање“; трећи: „врједноћа“, а Пит је одговорио „*стрпљење*“!

—

Није сиромах онај, чија су средства мала, него чије су жеље неограничене.

Смајлс.

—

Буди и остани сиромах, млади јуначе, и онда, кад други око тебе долази до богатства лажом и преваром; буди и без власти и без положаја и онда, кад се други до њих понизно допросе; трпи бол преварених нада и онда, када други остварење својих себи изласкају; откажи се и оног милостивог стиска

ПОДЛИСТАК

ЉУДИ И СТРАСТИ

— трагедија у пет чинова —

Написао Љермонтов

Превео Бл. В. Беговић (8)

—

Василије Михаиловић: (прилази му) Ето, брате, шта значи расправљати с бабама! А од чега је то? Због чега ти нијеси просто узео твога сина с крај ње? Нијеси могао без тога корења њена... Колико изгледа, она ће те оставити без имања, без ничега... А, ето погле, она је учинила ту погодбу, ако ти поведеш к себи сина, одмах ће га лишити наслеђства, а тебе није учинила ни тугором... А то је, брате, као што се види, позно, а?.

Никола Михаиловић: — Но, она је оставила брата њена, јели?.. А по чему сам могао одгонетати, да ће она мене преварити...

Василије Михаиловић; — Зашто тужиш кажи ми? Лијеп дар?. Ха! ха! ха!.. Сада је то пула на лијевој страни јединице. (Одлазе)

3. појава,

Врт. Сумрак и мјесец на небу; на лијевој страни је село. Љуба у дугачком црном шалу с расплетеном косом и бијелим платном с писмом у рукама.

Љуба: (чита) Он жели да говори са мном овдје, и то баш на овом мјесту сами, у ово вријеме? — Шта то значи?. Јурије хоће са мном да говори — шта је то? О чему? Међу нама не може бити и не треба да буде ништа тако, што се не би могло рећи међу свједоцима. Једнако ми се не треба бојати, и ако говоре, да човјек мора да се боји људи. Али зашто да се ја бојим Јурија? Ах! често пута, кад ме је погледао својим очима, погледи ти су чудно дјеловали на мене, нешто је силно узбуђивало моје груди, срце је било... Може ли бити, да је он у мене заљубљен? Не, не! то не може бити никада! та љубав не може бити... тој љубави не треба вјеровати.., он се не може оженити самном, па онда зашто му се толико мучити — са том страшћу без икакве наде?... Огледало ми каже, да сам дивна — допадљива, али он... он толико зна љепотица љепших од мене!.. А кад би то било у самој ствари тако, и ако сам допадљива, он треба само да ме уважава. Он мора знати, да ми добродјетељ не дозвољава да му јавно одговарам... а колико ми изгледа, ја му за то нијесам дала никаквог повода, што би могло пробудити код њега таке страсти... није ли он примијетио бијење мога срца. Ах, не!.. он сам, Јурије, био је самном свагда мрачан, хладан, он једва да је способан љубити нježно... Али зашто му је требало вијење?. Оно писмо? Шта значи то?.. Не могу појмити што он хоће с овим... (Ћутање) Ево већ је мјесец зашао, сво је тихо и преладно: а он не иде.. (Ћутање) Како сам ја глупо учинила, што сам дошла овдје: неки непознати магнет довео ме је амо, он је управљао мојим корацима (Сједне). Ако нас ко види заједно... мени онда опстанка нема — пропала сам, јер је пропала моја част... О, несрећна ја!.. Луда ја!..

4. појава

Јурије: (плаштом загрнут без шешира, тихим корацима прилази Љуби и узима је за руку.) Љубо, ви сте већ овдје... дошли?.

Љуба: (преплашна) Ах!..

Јурије: Ви сте се преплали, шта вам је?

Љуба: Не!.. Ви сте ми нешто хтјели казати? Ја сам вас готова с пажњом слушати...

Јурије: Да, ја сам вам много и много хтио причати... Ви се сјећате: од оног доба, од када сам се с Вама упознао, ви ме нигда нијесте увриједили, свагда сте задовољили моје молбе... и сад... ја вас молим дајте ми поштену ријеч: реците ми право, на истину — како је ваше срце...

Љуба: Моја ријеч? Добро. (Гледа га право у очи).

Јурије: (прихваћа је за руку). Прошлу ноћ сам, спавао мирно, и случајно сам уснио чудан сан, који је почео мучити моју душу... ах, Љубо, како срце моје осјећа, сушу... Ја сам видио она, бабу, која је хтјела, да је задовољим, а на штету и несрећу мога оца... Замисли, драга Љубе!.. С презрећем сам се одбио од кристољубиве старице... и на једанпут анђео утјешитељ срете се са мном: он ме дохвати за руку, утјеши ме једним погледом, једним чудним погледом повратио је мој живот... и... падне ми у наручја... Мисли, које су биле прожете адском ништавном злобом и пакошћу к људима и к самоме себи... мисли моје на један пут су се разведриле и одлетјале Богу на небу, на висини. Теби, Творче васељене... (за себе) Ах, те чарне очице њене!.. Ја сам тада поново почео да волим свијет и био онако добар као и прије... Зар није тако? То је највећа срећа под небом! И знаш што још, Љубе, у том утјешиоцу, у том небесном сушћаству, ја сам познао тебе! Ти си блистала у сјају свом, ти си била тако лијепа као сад: да, то си ти била! нико на свијету, па ни сами ад не може ме од тога разувјерити!.. Ах, да, то си била ти!.. То је био онај срећни час, када сам ја сав блажен од веселља се гушио: то је био сан, али сан божанствени... Послушај ме, Љубе, сад испуни своје обећање, одговарај, ма као на исповијести: можели се тај сан отворити... Кунем те свијем на свијету, зашто се толико штедиш, реци!.. ах, реци!.. Говори као на исповиједи, знај, да само једна твоја ријеч може много учинити добра или зла... (Љуба се бори на шта да се одлучи.) И ти ћутиш!.. Љубе!..

(Наставиће се)

руку, за којим други пузе и превијају се. Уви се просто у своју сопствену добродетељ, па ако и осиједиш поштено живећи, а ти онда поштено и умри. **Хајдлем**

—

Ко хоће да живи људски, тај мора да ради истински. Живот је рат, који се мора јуначки водити. Покретан часном и узвишеном одлуком, човјек мора истрајати на своме мјесту, и ако треба ту и главу дати. По примјеру онога славнога витеза данскога, њему ваља: славно смјети, силно хтјети и никада не клонути на путу дужности.

—

Само они људи могу владати мудро, који своје дужности врше поштено.

—

Добро пази, да на своме лицу не покажеш преварене наде; јер учиниш ли то, пријатељи ће твоји туговати, непријатељи ликовати и никакве користи од тога нећеш видјети. Врши своју дужност строго и непоколебиво, па ма како прошао. **Смајлс**

—

И сама врлина вриједна кад је скопчана са грубим понашањем. **Мидлтон**

—

Непоштовање туђих осјећања поглавито потиче из себичности и свршава се у грубом и одвратном понашању.

—

Такт је урођена умјетност понашања. Талент је снага, такт је вјештина. Талент је тежина, такт је мјера. Талент зна *шта* ради, такт зна *како* да уради. Талент прави човјека достојним уважења, такт му прибавља то уважење. Талент је благо, а такт је готов новац.

—

Онај, који о себи мисли, да је одвише паметан да што од другога научи — никад неће урадити ништа велико ни добро у свијету.

—

У неким случајевима изгледа да је баш генију, као оно челику, потребно кресиво отпора, удар недаће, па да из њега сјевне божански му огањ. То су природе, које цвјетају и сазријевају у мукама и које би се осушиле и угинуле у ваздуху згоде и угодбе.

Недаћа, а не срећа, пробни је камен карактера. Јер, као год што има трава које пријатно замиришу, тек кад их ногом згазите, тако има и људских природа, *које у зло доба добра показују.* **Смајлс**

—

Родољуб, који даје главу за ствар своје отаџбине, често, баш тим самим, ускорава побједу њену; и они за које би се рекло, да су лудо изгинули, истичући се напријед, најзад се покажу, да су били мост побједи; јер су преко њих мртвих други истом циљу доспјели. Триумф родољубиве ствари може позно доћи; али, кад дође, онда су за њ заслужни и они, који су први *пропали*, као и они, који су најзад успјели. **Смајлс.**

—

Шта је најјачи покретач у души рода људског? Није знање, није умјетност, па није ни осјећај љубави, већ *мука* и *невоља*. Зато ваљда и има највише тога у свијету. **Хелпс.**

—

Зар би Бог послао толико јада на овај свијет и досудио их, нарочито, најплеменитијим и најдаровитијим људима, да он није хтио, да збир њихов буде храм утјехе, кров врлине, мајка мудрости, проба трпљивости, капија славе и вијенац заслуге! Оно је најнесрећнији човјек, који не зна шта је то несрећа. **Телор.**

—

Живот без муке, то је, што и зрак без сјенке — то и није живот, бар не човјечији живот. Не треба да заборављамо, да су сласти живота у истини слатке тек поред горчине искуства.

Паметан човјек и учиће се да не тражи много од своје судбине; и док ће се борити за успјех достојним средствима, биће спреман и за пораз. Вазда расположен за радост и весеље, он ће ипак умјети да трпи жалост и несрећу.

Живот је напошљетку и оно, што га сами себи направимо. Весео човјек ће весело проживјети, а кисео јадно и чемерно.

Живот је на крају крајева тајна. Али, ако има много питања, на која се не може дати јасан одговор, има и један *прави пут*, који се не даје оспорити. Тај је пут: *пут дужности. Дужност је највиша мета највишега живота.*

Нема већег уживања од оног, које даје увјерење: *да смо дужност своју поштено вршили.* Ако је ријеч о срећи, срећа која долази са овог извора, најчистија је и најслађа — ако ни за што друго — а оно зато, што су њени планови *најпростији* и њени рачуни *најскромнији.*

Смајлс.

(„Карактер“)

Српство

Три нова листа. У Биограду се покреће ових дана три нова листа.

„Душан Силни“ и „Соко“. Витешка друштва у Србији „Душан Силни“ и „Соко“ спојили су се, те се од сада уједињено друштво зове: Соколско друштво Душан Силни.

Исељавање из Босне. По званичним подацима у току мјесеца октобра стигло је у Цариград 303 исељеника из Босне и Херцеговине, а настанило се у томе мјесецу у јерменском вилајету 542 исељеника.

Србин турски сенатор. До сада Срби нијесу били заступљени у турском сенату и ако су нарочито захтјевали да буде и један Србин наименован за сенатора. Сада је објављено, да је за члана турског сената постављен Србин Темко Поповић, бив директор „Цариградског Гласника“. Темко је из Орида, школовао се у Атини и свршио технолошку школу у Цариграду. Био је драгоман српског посланства и дописивао грчким листовима.

„Моћ Народа“. У Биограду је почео да излази нови политички свакодневни лист „Моћ Народа“ под дирекцијом г. Милоша М. Васића, пуковника и министра воског у пенсији. Из првога броја овога листа видјели смо његово становиште према Црној Гори, а како г. Васића добро знамо још за вријеме његова боравка на Цетињу, гдје је, као представник братске Србије, оставио најбоље успомен и стекао ријетке симпатије, то овај лист свакоме најтоплије препоручујемо, увјерени, да ће достојно вршити своју свету дужност.

Словенство

Чешки пјесник С. Чех. У Прагу се образовао нарочити одбор, који ће извршити пренос костију чувеног чешког пјесника Сватоплука Чеха. Његови ће се смртни остаци укопати на бријегу Ржипу, са кога је, како народна прича вели, праотац Чех угледао чешку земљу и Праг изабрао за пријестоницу.

Рецепроцитет загребачког универзитета. Загребачком универзитету до сада није био признат рецепроцитет са аустриским, те се сада повела акција да се то постигне, ради чега је хрватски бан упутио молбу аустриском министарству просвјете.

Нови хрватски лист. У Загребу намјеравају трговци да покрену лист, који ће бити као биоградски „Трговински Гласник“. Лист би се бавио трговинским стварима, а политику би додиривао у толико, у колико има везе са трговином.

Милка Трнина у Њујорку. Хрватска драмска пјевачица Милка Трнина налази се сада у Њујорку, гдје ће у једном музичком институту бити учитељица драмског пјевања.

Савез југословенских позоришта. У Биограду је склопљен савез југословенских позоришта. У томе савезу до сада су: биоградско, софиско, загребачко и новосадско позориште, а дало је свој пристанак и љубљанско позориште.

Погибија попа Риста

— нарочити извјештај —

Бијело Поље, 12. новембра

Наш свештеник и митрополиски намјесник Ристо Поповић погинуо је. Убили су га Турци из засједе. Он је једини и био жив међу нама. Њему јединоме нијесу могли ни сви Турци убити душу. Једини је он био да брани нас и себе, да протестује, да нас тјеши и блажи. Ми смо сви мртви још одавно. Одавно нам је сила зликоваца бјелопољских, удруженијех с властима, одузела сваку могућност одбране и убила и помисао на отпор. Крв се већ следила у нама. Ми само ишчекујемо кад ће на кога доћи ред да га закопају.

Пошто су њега убили, сада Турци већ више немају потребе никога да убијају у бјелопољској нахији. Нико им од нас већ неће и не може бити на сметњи. Сад могу убијати из задовољства или из навике.

Покојник је знао да ће погинути. Сви смо то знали. Већ су га неколико пута засједе чекале, неколико су се пута спремали Турци да га исијеку у чаршији у царском ућумату, у цркви. Али је јуначка душа била у томе мирноме слабуњавоме човјеку. Био је то пастир добри, који душу своју полаже за стадо. Никакве пријетње њега нијесу могле застрашити, да се и у најтежем времену не заузима за свој народ. А увијек је то радио на један паметан и достојанствен начин. Увијек је он смио протестовати против зулума и зулумћара. Кад су Турци покушавали насилно турчење српске дјеце и дјевојака, његова је свјештеничка ревност у одбрани била толика, да је сам себе излагао погибији. Он је слободно вршио своје парохиске дужности и онда кад су Турци озбиљно пријетили сјечом свијех Срба. Он се није плашио онда, када су, на радосно Христово Воскресење, око цркве чували турске заптије, да нас Турци не покољу у цркви, која је већ једном заливена нашом крвљу. Провео је живот у одбрани крста и народа. Ни за какво лично добро није зазнао. Њега су и из цркве гонили у затвор не давши му ни да заврши службу Божју. Мученик за живота — удостојио се смрти мученичке, вјенца мученичког. „Больше сея любви никтоже нѣтъ, да кто душу свою положитъ за други своя“.

Отворене ране покојникове вапију за правдом и осветом. Правду Турци не знају, а освете се не боје. Одавно нико не свети српску крв. Ми само трпимо и покорно нечујно гинемо. Што може друго раја тужна, која нема ни моћи ни срца да се брани и свети?

Благо нашем драгом, добром покојнику! Да та нијесмо тако много вољели завидјели бисмо му. **Н.**

Позориште

Обичан човјек, шала у три чина, написао Бранислав Ђ. Нушић. Редитељ М. Петровић. — Ова духовита шала из биоградског живота са успјехом се свуда приказује, само код нас није наишла на повољан одзив захваљујући нешто немарности наше публике, а нешто и површности некојих приказивача.

Г-ђа Петровићка као Зорка била је добра и лијепо нам је приказивала наивку. Марију, мајку њену, приказивала је г-ђа Катинска, а удову Софију г-ђица Армушевић.

Г. Петровић као Јованча Мицић био је изврсан, те је својом игром амизирао сву публику.

И г. Таминџић као Душан, г. Тановић као Вићентије и г. Вукчевић као Арса Милићевић били су добри. Г. Катински лијепу улогу Жарка Дамјановића — обичног човјека - оштетио је незнањем улоге.

Овога вечера као гошћу смо имали г-ђу Блажа Братичевића.

Режија је била добра. Декорације лијепе. Комад је текао доста глатко.

Вриједи истаћи, да су овога вечера чланови тамбурашког збора били у новој униформи и са новим инструментима. Као и увијек, они су били на своме мјесту.

*

Бој на Косову, трагедија у 5 чинова од др. Ј. Суботића. Редитељ Љ. Таминџић. — И ако стари комад, „Бој на Косову“ се стално одржава на репертоару и врло се радо гледа. Код нас је напунио кућу.

Пошто су дилетанти имали прилике да га и раније приказују, то је овога вечера представа испала добро. У главном су сви били добри, али су се нарочито издвајали г. г. Таминџић и Братичевић.

Одијело и декорације су биле лијепе, а нарочито је падало у очи неколико лијепих група.

Овом приликом не можемо да пропустимо, а да не учинимо једну пријеко потребну пријатељску напомену. Она се односи на оне приказиваче који или олако схваћају своју дужност или су толико немарни, да не поклањају велику пажњу учењу улога. Незнање улога спутава и највеће умјетнике, а тек како дјелује на почетнике и дилетанте! То је битни услов за напредовање и за успјех. Без тога о доброј игри не може бити ријечи, а сем тога и јако ремети остале. Зато се и надамо, да се са овом немилом појавом нећемо више сусрести и да нећемо бити принуђени да се на њу враћамо.

Дневне новости

Вратио се. Њ. В. Књаз Петар вратио се у недјељу у вече са Скадарског Језера, гдје је у лову био.

Дунавско-јадранска жељезница. Од како је поникло питање о дунавско-јадранској прузи није се никад више о њему писало у турској штампи, као што се то сада пише. У свима се листовима о овој жељезници говори са великом симпатијом и указује се на велику корист од ње, а младотурски лист „Ла Тирки“ посветио јој је нарочити чланак, у коме се говори о великом економском значају ове жељезнице.

Савез балканских држава. Идеја о савезу балканских држава поново је дошла на дневни ред готово у свој европској штампи, те је и разумљиво што се тим питањем почела у јачој мјери да интересује и цариградска штампа. Савез балканских држава од великог је интереса и за отоманску царевину, а нарочито је од значаја по њену будућност. Независна цариградска штампа то је питање потпуно схватила и оцијенила значај његов, али како то не иде у рачун некима, то је сасвим и разумљиво што се у „Икдаму“ ту скоро појавио чланак, у коме се љуто обара на идеју о савезу и Турској препоручује ослонац и потпора на — Аустро Угарску! Нашто друго него непријатељу у — загрљај.

Официрска Задруга. Међу нашим официрима поникла је мисао о оснивању официрске задруге, којој би био задатак, да групише наше официре у једну заједницу, која би им корисна била како у моралном, тако и економском погледу. Како ова корисна идеја заслужује нарочиту пажњу, то ћемо о њој што скорије опширно проговорити, увјерени да ће се већ дотле приступити и самој организацији.

Распуштање штрафуна. Из Бечa се јавља, да је издата наредба, да се још у току овог мјесеца распусте штрафуни и да се поврате на сталну службу, гдје су и раније били. — Ова вијест није за невјеровање, јер су штрафуни сада излишни пошто је силна војска нагомилана дуж наше и границе Србије.

Пад барона Буријана. Као што листови доносе, пад заједничког министра финансија и министра за Босну и Херцеговину барона Буријана је извјесан, јер је противу њега огромно негодовање. Држи се да ће њега замијенити гроф Јован Зичи.

Опет он! Загребачки „Србобран“ мисли да је патентирао туторство над нашом земљом и не престаје да пише којекакве глупости, мислећи да ко то овамо код нас у нешто рачуна. Слободно му је да продужи и даље у започету правцу, али би требао бар да зна ово: да на сва његова трабуњања овамо нико ништа не полаже, те зато му и довикујемо, с обзиром на прилике у чијој се средини налази: врачу, исцијели се сам!

Још једна завјера. Кореспонденц Биро има из Софије телеграм шљедеће садржине: „Вечерња Пошта“ доноси да има аутентично писмо

NACIONALNA BIBLIOTEKA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO

једнога министра, које датира још од српско-бугарског царинског савеза 1906. г., а у коме се говори да је постајала завјера противу бугарског краља, а у којој су завјери умијешани многи српски државници. Лист саопштава да ће објавити појединости ове завјере. — Праг, Цетиње, Загреб — Софија!

Будимски епископ. Епископска столица у Будим-Пешти упражњена је избором Лукијана Богдановића за српског патријарха. Сада се је јавља, да ће за будимског епископа бити постављен свештеник Арсен Зубовић, млад човјек, испод тридесет година.

Аустриски официри уче српски. Шеф генералштаба аустриске војске наредио је свима генералштабним официрима да уче језике сусједних држава, јер ће послије три године бити дужна да полажу из њих испите. На тај начин официри аустриског генералштаба мораће учити и српски.

Правне реформе у Ц. Гори. Под овим насловом биградска „Српска Застава“ доноси допис са Цетиња, у коме се с похвалом говори о правним реформама, које мисли министар правде да уведе. О овоме ћемо проговорити опширније.

Аустриски стокрунаши. Аустриско министарство финансија објавило је, да ће се још ове године исковати и пустити у промет златни новци од сто круна. На лицу овог новца биће попрсје ћесарово са натписом: „Franz Jos. I. D. G. IMP. Austr. Rex Boh. Gal. Hl. Etc. et Ap. Rex Hung“. На наличју биће аустриски црни орао, а над њиме вриједност новца у кругу, а под њиме: 100 cor. 1909. Руб ће бити гладак. Новац ће бити у пречнику 37 м. м.

Крај „Рада“ — „Народ“. Српска омладина у Сарајеву, као што јављају, незадовољна новим листом „Радом“ ријешила је, да поново покрене „Народ“. Ако нови „Народ“ буде пошао трагом старога, Српство неће ништа изгубити ако се и не појави.

Вјерење. Примамо: Г. Милан И. Катински, бријач и члан Народног Позоришта, вјерио се са госпођицом Милком, кћером Стевана Армушевића, пекара, такође чланицом Народног Позоришта. Од срца честитамо!

Прве ласте. Муслимански лист „Мусават“, што у Сарајеву излази, доноси: Као вјесници бољих дана сматрају се прве ласте, што нам долазе у прољеће. То су вјесници прољећа и рада, вјесници радости и весеља. Нама ево ових дана, у касну јесен, избише прве ласте, први мухаџири, браћа наша из широке турске паревине. То су наше прве ласте, које нам наговјештавају прољеће, радост и весеље. Браћа се наша нас сјећају и враћају нам се опет у нашу средину, кући својој и домовини својој. А отаџбина наша није више она и онаква, какву је они оставише, њом равња туђин мјесто нас, њу обрађује туђин мјесто нас, а ми је остављамо и бјежимо у пусти Анадол у Турску, да тамо пуста и неплодна, безводна и грозничава поља обрађујемо; туђи кмети да будемо мјесто своји господари, туђе слуге и робови да будемо, мјесто своје аге и бегови. Тешко нам је овдје радити и зарадити у свом и на свом, међу својим и са својим. Познат језик, познати обичаји, све што је човјеку нужно. Истина надмећу се на нас, отимају нам хлебац, вриједђају нас, презиру и гоне они, које хранимо и од зла бранимо, али *треба да и ми једном учинимо томе крај.* Прихвати за рад, за просвјету, за слогу, па сви за једног, а један за све и бићемо сретни. Зар је то јунаци и синовски због свакаквих тричарија, па ако ћеш и крупница остављати домовину, милу и драгу мајку нашу, туђину на располагање? Зар да му се остављају наша гробља и џамије, наша поља и долине, наше куће и љепоте? Зар да му се остављају на милу вољу и располагање наши мезарлуци, гробови наших отаца и дједова, који за ову груду земље крв своју лише, главе своје губише пред гордим Бечом и равним Мухачем. Дједови наши то чинили нијесу, него су је вјерно чували, ширили и гојили и бранили, па је нама у аманет дали, као што су њима њихови. Зар није било и прије зулума и насиља, неправде и тегоба, па ко је остави?! О, да устану наши дједови па да виде, шта им унуци од Босне порадише, најприје би нас истријебили, а онда душмане! Ал' нека, то је било и прошло! Ето нам се повраћају опет натраг у нашу средину, браћа наша, наши мухаџири, најбољи тумачи садањих прилика у Турској... О, браћо, родољуби, широм домовине, купите добровољне прилоге за повратак наших мухаџира! Створите нарочито друштво и одбор за њих, који ће се о том бринути, да их што више поврати, да им се насеља нађу, јер то су браћа наша, крв наша, па кад нећемо ми, ја ко ће? Родољуби и пријатељи исламског напретка, ваша је света дужност да исељавање спречавате! Пренте се, освјестите се, моли вас Богом, куми и заклиње ваша будућност.

Н. Скупштина

I. претходни састанак

Цетиње, 18. новембра

Данас у 9 сати прије подне састали су се народни посланици у дворани Зетског Дома, одакле су корпоративно, са министрима на челу, отишли у цркву ради призива Св. Духа. По повратку су се заустависли пред Двор, гдје су наазвали Њ. Кр. В. Књаза Господара бурним клицањем. На то је Њ. Кр. В. Књаз Господар изашао пред Двор и отпоздравио посланике, пожелив им срећан рад.

Када су се повратили у скупштинску дворану, на захтјев министра унутрашњих дјела, г. Ј. Пламенца, а по пословнику, заузео је предсједничко мјесто предсједник верификационог одбора г. Јанко Милић, предлажући за привремене секретаре попа Марка Требјешанина и Риста Бошковића.

По том је настала прозивка посланика и констатовано да је присутно 63 посланика.

Привремени предсједник предлаже да се приступи избору предсједништва, те се за контролу гласова одређују Саво Кривокапић и Мал. Радовић.

Гласало је 63 посланика. Шест су листе биле празне. За предсједника је Марко Ђукановић гласан са 47 гласова, Ј Дрљевић за потпредсједника са 46, Саво Драговић за секретара са 46, а прото Душан Поповић за секретара са 47 гласова. Неколи су добили по један-два гласа.

Привремени предсједник објављује резултат гласања: изабрани су: за предсједника Марко Ђукановић, за потпредсједника Јанко Дрљевић, а за секретара Саво Драговић и прото Душан Петровић.

Новоизабрани заузимају своја мјеста и предсједник М. Ђукановић се захваљује на избору.

Сједница је закључена у 10½ сати

Потрошачке Задруге

Прерадио из „Недјељног Прегледа“

П. С. Филиповић (2)

Поред ових, чисто економских преимућства, потрошачке задруге имају и много других; тако држећи се, као што рекосмо, принципа продаје само за готово, сузбијају потрошачки кредит, који је често врло опасан по потрошача, јер човјек све више купује и све више се задужује.

Затим, што је једна од врло важних особина, задруга развија дух штедње, пружа начина да сваки човјек и сасвијем неосјетно, не мијењајући свој начин живота, штеди. На који се начин то постизава видићемо одмах.

Осим материјалних користи, које имамо од потрошачких задруга, помоћу њих се развија и солидарност. Кад је човјек у заједници, кад расправља о заједничким интересима, ту се развија солидарност и пријатељство. Чим је човјек у неком друштву, то је већ почетак солидарности тога човјека са члановима тога друштва; а у колико је то друштво активније, *у толико се ова више развија.*

А сад да видимо поједина начела, којих се придржавају потрошачке задруге.

I. Као што рекосмо, потрошачке задруге купују робу на велико и уступају е на ситно својим члановима. Цијена по којој робу дају својим члановима, може бити двојако одређена: или се роба продаје по цијени коштања са малим додатком 5—6% на трошкове, или по текућој цијени у дотичном мјесту.

Први начин изгледа на први поглед бољи и њиме се привлачи више купаца, док је у самој ствари овај други начин много бољи и то из ових разлога:

а) Кад се роба продаје на први начин т. ј. по цијени коштања, онда не може бити говора о штедњи, која улази као најглавнија тачка у програм потрошачких задруга.

б) Немогуће је образовати резервни фонд, који је преко потребан у случају да се појави губитак у задружним пословима.

в) При продаји по цијени коштања, навлачи задруга много већу мржњу свијех продаваца, јер је тиме сасвим упропашћава, и они онда неће жалити труда да спутавају напредак задруге.

II. Задруга мора да се придржава принципа продаје само за готово; у противном не постиже свој циљ, а не може ни да опстане.

Не постиже свој циљ у томе што она пропагира штедњу, а овамо да даје потрошачки кредит, који је убитачан по потрошаче, јер потрошачи, кад не плаћају одмах у готовом, мање воде рачуна, троше више но што им је иначе потребно. Тако западају у све већи дуг, из кога се послије једва или никако не могу да извуку. Затим, задруга кад даје на кредит не може да се одржи а ево зашто: Чланови би узимали док им је дозвољен кредит, а чим би пријешли одређену границу и више не би добијали робе, не имајући да плате учињен дуг, остављали би задругу, и куповали би на другом мјесту робу, и тако не само што би задруга губила новац него би губила и чланове. А и сама цијена робе била би већа, јер би морао и интерес да се урачунава, те би се задруга онда претворила у спекулативно удружење.

III. Сад долази у питање принцип да ли да задруга продаје робу и нечлановима. Мишљење је да робу треба продавати *само својим члановима,* јер чим потрошачка задруга почне продавати робу и нечлановима, она постаје обична трговачко предузеће и онда подлежи свима законским одредбама, које се односе на трговачка предузећа, у противноме не.

У Француској постоје двије врсте чланова. Једно су прави — редовни, који плаћају удјеле и имају права на све користи, што их једна потрошачка задруга пружа својим члановима, а други, има их и таквих, који плаћају сваке године неки мали дуг да би могли куповати робу у задружним продавницама, али других права имају.

Потрошачке задруге се најчешће оснивају на удјелима, који су увијек мали, 25—50 перпера, тако да су приступачни сваком а уплаћују се недјељно или мјесечно у ратама. Ово е основни капитал којим потрошачка задруга почне свој рад.

Задруга у свој програм обично уноси поред набавке намирница боље квалоће под бољим условима својим члановима још и прављење уштедивања на приходу подизање станова за своје чланове, подизање болница, отварање библиотека и васпитаљишта и других хуманих установа.

И најзад што је најважније, организује домаћу заједничку производњу, која се најлакше остварује помоћу заједничке потрошње, јер би се знало тачно колико и какве ребе треба производити, те не би натурили кризе које се у овој врсти производње скоро увијек наступале и томе спрјечавале њен развитак, јер би се производња морала потпуно управљати према потрошњи и узимали би се у обзир интереси потрошача и произвођача.

На крају сваке године или крајем сваког полугођа задруга прегледа своје рачуне и вишак који се покаже а који представља разлику између режиских трошкова и текуће цијене робе, дијели се члановима и сад долази оно што је најглавније код ове врсте задругарства, *добит се не дијели према њиховим улозима као год акционарских друштава, већ према износу колико је ко купио робе. Ово је врло важно начело, њега се придржавају све потрошачке задруге и од њега се не смије ни у ком случају одступити.*

ОГЛАС

У Катунској улици број 22 (кућа господина протођакона Радичевића) отворио сам

Нову кројачку радњу

у којој ћу израђивати солидно уско одијело, као и одијело за господу, свештенике и официре.

Цијена умјерена. Брза и тачна послуга.

Примам поруџбине и из унутрашњости.

С поштовањем

Јован Бујишић,
кројач.

СВИ КАЛЕНДАРИ

ЗА 1910. ГОДИНУ

НАРУЧУЈУ СЕ У КЊИЖАРИ И НАМИРНИЦИ

Мартиновића и Иванишевића

Цетиње.

Н. З. Ко из унутрашњости поручује календаре, најпрактичније је, да вриједност календара као и поштарину за исти пошаље књижари у поштанским маркама. 4-4

ГАЛАНТЕРИСКА РАДЊА

НИКОЛЕ КНЕЖЕВИЋА

— ЦЕТИЊЕ —

Препоручује:

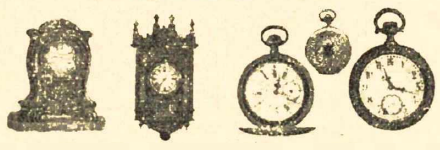

САТОВА, све врсте: златних, сребрних, никлених, и челичних, џепних, столних и зидних;

ЛАНЧЕВА за сатове и привјеса за исте свију врста;
НАКИТА сребрног, дубле и златног, као: прстење, броши, бурме, пуцад и т. д.
ШТАПОВА најмодернијих и најљепших, а такође и велики избор парфимерија;

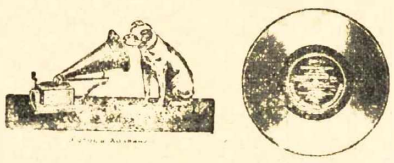

ГРАМОФОНА са плочама најновијих српских, домаћих, арбанашких и других мелодија, за које шаље цјеновнике бесплатно;

ОЧАЉА, џикера разних врста са тачним мјерама и велики избор догледа;

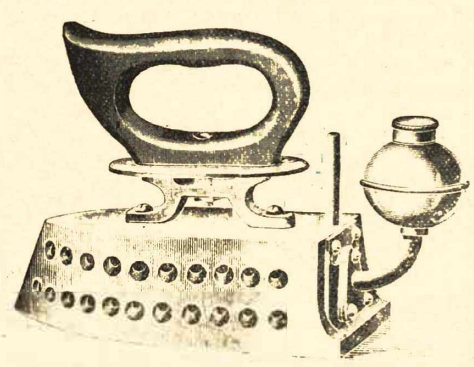

СУМПРЕША најновији изум са шпиритусом, од којих се не добија главобоља, што се особито препоручује нашим домаћицама, пошто су, учињеним пробама, показали као одлични и практични успјех.

ЦИЈЕНЕ УТВРЂЕНЕ
ПОСЛУГА БРЗА и ТАЧНА

Уз трговинску радњу обдржава се и радионица за поправку сатова, очаља и грамофона, у којој ради потпуно спреман и вјешт радник. 1—8

Штампа К. П. Државне Штампарије.

Власник и одговорни уредник Лазар Чобељић